

fordran. Utmärker gravationsbeviset att en eller flera inteckningar blifvit fastställda jemväl uti andra fastigheter, hvilka blifvit gemensamt utmäta eller i konkurs afträdda; och hafva senare inteckningar uti någondera fastigheten tillkommit, då skall genom olika utrop först utrönas hvad som bjudes för hvardera fastigheten särskildt och dernäst utropas hela den gemensamt intecknade panten.

Det öfverskott, som härvid uppkommer, repartiseras sedermera efter de summor, hvartill delarne förut uppgått.

Förekommer deremot vid exekutiv auktion, att annan fastighet, som icke utmätt eller till borgenärer afträdd är, häftar för gemensam inteckning, och uppstår brist i likviden för senare tillkomna inteckningar; då ega de senare inteckningarnes egare rätt att med sina anspråk vända sig mot egaren till den för en äldre inteckning graverade egendomen och njute sin fyllnad ur samma egendom till så stort belopp, som motsvarar de föregående gemensamma inteckningarne.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

C. A. Larsson,
från Östergötland.

N:o 94.

Af Herr Nils Peterson: Om nedsättning och förändring af vissa anslag under Första Hufvudtiteln.

Riksstatens första hufvudtitel, som upptager de anslag, hvilka äro gifna åt Konungen och hans familj, uppgår till ej mindre än 1,417,000 Riksdaler. Om härtill läggas de 300,000 R:dr, hvilka från Riksgälds-kontoret utgå till den kungliga familjen, erlägger svenska folket till densamma årligen kontant 1,717,000 R:dr. Och ändock äro derjemte en mängd dyrbara byggnader så väl i Stockholm, som annorstädes i

landet, öfverlemnade till den kungliga familjens begagnande tillika med kungsgårdar och annan fast egendom af ganska betydligt värde. Men ej nog med att sålunda, lågt räknadt, 2,000,000 Riksdaler af det svenska folkets tillgångar årligen förbrukas endast för underhållande af regentslägten; detta är endast — för att begagna en ansedd författares ord — »hvad man ser». »Hvad man icke ser» åter, de utgifter folket indirekt får vidkännas för nyssnämnda ändamål, skulle säkert vid noggrann efterräkning befinnas utgöra en äfven vid jemförelse med den sistnämnda ej obetydlig summa. Det blefve för vidlyftigt att här ingå i alla detaljer af en sådan beräkning. Nog må vara att erinra om den frihet från all beskattning, som hela den kungliga familjen här njuter, hvilket icke i alla länder är fallet ens med regenterne personligen; om den till så många allmänt kända och bittert öfverklagade missbruk ledande tullfrihet, som likaledes hela den kungliga familjen här åtnjuter, under det, märkvärdigt nog, samma kungliga familj lærer erlægga tull för de varor, som åt densamma införas i Norge; om den frihet från resekostnader den kungliga familjen åtnjuter, vare sig resor företagas på statens fartyg eller jernvägar; om de dryga kostnader, som användts, ej mindre att för statens räkning bygga fartyg, som lämpade sig för kungliga personers sjöresor, än särskilda dyrbara jernvägsvagnar för resorna till lands; om de palatser, som uppförts eller anvisats till bostäder åt våra, vid sina tjänster så ofta obefintliga landshöfdingar, uppenbarligen för att sätta dem i tillfälle att vid resor i orterna lemna bostad åt den kungliga familjens medlemmar m. m., m. m. För den, som något känner förhållandena, torde nog vara sagdt, för att lätt inses till hvilka betydliga belopp statens utgifter i sjelfva verket — rätt räknade — uppgå för hvad som borde ses på Första Hufvudtiteln, men som man der *icke ser*. Så mycket angelägnare torde vara att vid tider, som nu, då regentombyte skett, och anslagen skola för första gången åt en ny konung bestämmas, all behöflig sparsamhet iakttages i afseende på användandet af folkets medel till utgifter, som när de tilltagas rikligare än något slags behof kräfver, endast komma andra till godo, än den åt hvilka de synbart gifvas och mestadels sådana, för hvilkas underhåll folket allraminst och visst icke borde beskattas. Eller lærer icke erfarenhet, att ju rikligare anslagen åt kungliga personer tillmätas, desto mera och med dess mera framgång riktas mot dem anspråk om understöd från till stor del personer, tillhörande de klasser, hvilka hafva lättare att göra sig hos de höga personerne hörda, men i afseende å hvilka det ofta nog vore bäst att de blefve ohulpne, och till hvilkas hjälp folkets tungt sammanskjutna skatter aldrig borde användas. Visst är också att det icke är hvarken landets eller konungens verkliga intresse, att den så kallade »civilistan» sättes hög.

Är nu verkligen vårt lands och folks ställning sådan, att dess representanter fullgöra sin skyldighet, om de, utan tanke på hvad sparas kan, låta tilläfvventyrs öfverflödiga utgifter fortfara, endast derföre att de under sednaste år utgått? Samnt är att penningställningen för ögonblicket är god och statens tillgångar nästan rikliga, men huru länge räcker detta? Hafva icke dylika förhållanden förr en gång visat sig föga

att lita på? Och behöfva vi gå långt tillbaka för att minnas andra tider, då allt låg tryckt och höjda skatter måste påläggas? Manar icke således erfarenheten oss att iakttaga sparsamhet åtminstone med sådana utgifter, som icke göras för en gång, utan hvilka årligen återkomma och således, om frikostigt gifna i de goda dagarne, fortfara när de onda komma och trycka dess värre.

Att vårt lands och vårt folks ställning icke är sund och god och icke ett välmående folks, derom vittnar bäst, att vi ännu allijemt lida af synbart ojemnt fördelade skatter, och att bördor, som borde vara allas och af alla bäras, här i landet fortfarande läggas på en viss del af den talrika, mindre bemedlade landtbefolkningen. Dylika missförhållanden, som funnits i de flesta af Europas civiliserade länder, äro der undanröjda. Våra båda stamförbundna grannland, Norge och Danmark, hafva befriat sig från dem, på till en del olika vägar, men båda så, att den orättvisa och den för all sund rättskänsla upprörande olikheten emellan olika folkklasser i fördelningen af statens bördor, som äfven der varit öfverklagade, sedan åtskilliga år ej mera finnes, under det här från regeringens och de i skatteväg lyckligare lottade klassernas sida, emot likartade anspråk ställes ett stelt och ovilligt motstånd, som, då man ej lærer vara berättigad att anse det härflyta derifrån, att egennyttan öfverväldigat känslan af rätt och billighet, man måste antaga vara beroende på en ekonomisk ställning, som gör det tryckande för de mera välmående klasserna att bära den del af statens bördor, som vid rättvis fördelning borde på dem falla. Men hurudan är väl då de mindre välmående klassernas ställning, som få bära både sina egna och en stor del af de andras andelar af statens bördor?

Syftemålet med denna framställning är dock ej, att Konungen icke, hädanefter som hittills, skulle få rikliga tillgångar att disponera öfver för sina enskilda behof. Granskar man endast hvad riksstaten upptager, så visar det sig att anslag äro gifna för reparationer af Stockholms slott och andra byggnader 63,000 R:dr; för polis, lys- och renhållning i två poster tillsammans 33,750 R:dr; för särskilda lustslott 51,850 R:dr; för inköp af möbler och inventarier 56,400 R:dr; samt för ved och kol ej mindre än 50,000 R:dr, eller tillhopa 255,000 R:dr årligen. Sedan genom dessa anslag Konungen och den kungliga familjen äro, synes det, på ett fullt tillfredsställande sätt försedda med bostäder, så väl i stad som på landet, möbler och annat bohag samt bränsle, hvilka poster för andra medtaga en dryg del af lefnadskostnaderna, vill det synas som Sveriges och Norges Konung kunde utan svårighet inrätta sitt lefnadssätt och ordna sina utgifter på ett med sin höga ställning fullt öfverensstämmande sätt med årliga inkomster af högst En million riksdaler. I Norge har anslaget en längre tid utgått med 336,000 R:dr; ryktet har förmått att nedsättning deraf kunde ifrågakomma, hvarföre det ej må till hela beloppet påräknas. Hvad det från Riksgäldskontoret utgående anslaget af 300,000 R:dr angår, lærer det af Konungen disponeras, men då, äfven om rättighet till uteslutande användande deraf Konungen tillkommer, antagas får att någon del deraf kan komma att erfordras för andra med-

lemmar af den kungliga familjen, bör kanske ej heller detta anslag till fulla beloppet inräknas. Om således anslaget »från svenska statsverket» bestämdes till 600,000 R:dr årligen, lär med all säkerhet kunna antagas, att Konungen komme i åtnjutande af årliga inkomster till belopp af minst 1,000,000 R:dr och troligen ej så litet derutöver. De nuvarande titlar, under hvilka anslagen till Konungen utgått, eller till »hofhållning» och »hofstalls utfodring», synas ej lämpliga, då det bör vara Konungen obetaget att ordna sitt lefnadssätt så, som han finner lämpligt, utan att binda honom hvarken vid att använda ett betydligt belopp till hästars underhåll eller ett ännu betydligare till »hofhållning», när honom med allt skäl kan synas lämpligt att till andra och bättre ändamål disponera sina inkomster.

Angeläget blir dock att, vid det anslag som lemnas, fästa det vilkor att all hittills bruklig tullfrihet upphör. Att detta är olämpligt torde vara till fullo ådagalagdt om Konungen betalar tull i Norge. Men dessutom är väl känt och torde ej behöfva här utvecklas, huru i alla afseenden önskvärdt det vore, att denna tullfrihet med allt det oskick och alla de äfven obehöriga misstankar den orsakat måtte nå ett slut. Regentsläkten bör väl ej i dylikt fall undandraga sig hvad af samhällets fattigaste medlem utan förskoning utkräfvcs. Äfven skatt vore säkerligen bäst, om Konungen och hans familj, lika väl som Englands drottning och tilläfventyrs flere monarker, erlade, synnerligen som Konungen då, när han ej förmådde ordna statens utgifter utan höjda skatter, vore i den ställning att han sjelf vidkändes hvad han ville pålägga andra.

Deremot synes Konungen böra befrias från ett åliggande, som väl ej lagligen lär honom tillkomma, men som han torde få svårt att undandraga sig, derest det ej bringas på tal och han derifrån fritages, eller upprätthållandet af Kongl. teatrarne i Stockholm. Dessa njuta af staten dyrbara byggnader och ett drygt årligt anslag; sednast har genom inköpet af dramatiska teatern, teatrarne förmåga att sjelfva bära sina utgifter, blifvit, efter hvad vid anslagets begärande upplystes, i hög grad ökad. Det torde derföre vara lämpligt, att Konungen befrias från åliggandet att vara teaterdirektör, eller åtminstone att vidkännas följderna af teaterdirektörernes fel. Teatrarne må såsom andra anstalter ordnas efter sina tillgångar och de bidrag de skådelystna i form af biljettinköp, abonnement eller annorledes vilja lemna, men böra icke vara en kräfta för Konungens enskilda hushållning, icke upptaga hans tid och öka hans personliga åligganden och ej heller af statsverket underhållas på en indirekt väg, som minst sagdt försvårar beräkningen af hvad anstalten verkligen kostar det allmänna och undandraget sjelfva förvaltningen tillbörlig kontroll.

På dessa grunder föreslås:

att Riksdagen måtte, i stället för de nu å första hufvudtiteln upptagna anslag för »Kongl. Maj:ts hofhållning», 800,000 Rdr,

och för »Kongl. hofstallets utfordring», 45,000 R:dr, uppföra ett anslag för Hans Maj:t Konungen af 600,000 R:dr.

De till indragning föreslagna anslagen utgjorde ända till år 1867 endast 675,000 R:dr, och om i motiveringen af det nya anslaget uttalas, att Konungen bör vara fri från utgift för teatern, utom naturligtvis för de platser han kan vilja disponera, och teatrarne således skiljas från hofaffärerna, torde det föreslagna anslaget befinnas fullt tillräckligt hädanefter, likasom det ostridigt kunde vara det före 1867.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1873.

Nils Petersson.

Häruti instämmer

C. A. Jönsson.

N:o 95.

Af Herr P. Gummesson: Om förändring i nu gällande stadganden rörande skyldighet att deltaga i byggande af församlingarnes s. k. allmänna hus.

Då nuvarande (1734 års) lag stiftades, som ålägger församlingarne att bygga allmänna hus, såsom kyrka, socknestuga och skolhus m. fl. allmänna byggnader, fanns icke någon annan duglig, ja till och med möjlig grund för beräkningen af denna skyldighet än hemmantalet. Detta har sedan dess blifvit oförändradt, men de särskilda hemmanens värde deremot undergått en ganska stor förändring, så stor till och med,